

LITERATUUR

- Breit, W. & B. Hirsch (eds.) (2004) *Lives of the Laureates: Eighteen Nobel Economists*. Cambridge, MA: Massachusetts Institute of Technology, 4th edition.
- Colander, D. (2005) The making of an economist redux. *Journal of Economic Perspectives*, 19, 175-198
- Kalaitzidakis, P., T.P. Mamuneas & T. Stengos (2003) Rankings of academic journals and institutions in economics. *Journal of the European Economic Association*, 1, 1346-1366.

Waar blijven onze Nobelprijswinnaars?

Over een paar weken worden de Nobelprijswinnaars voor dit jaar bekend gemaakt. De kans is groot dat de Nobelprijs voor economie ook dit jaar niet naar een Nederlandse econoom gaat. De laatste Nederlandse econoom die de prijs ontving was Tjalling Koopmans in 1975, meer dan dertig jaar geleden. Waar blijft de volgende Nederlandse econoom die de prijs wint? Nederlandse economen doen het internationaal redelijk. Een ranglijst van economische faculteiten zet vijf Nederlandse faculteiten bij de beste honderd en plaatst de Universiteit van Tilburg bovenaan de lijst van beste Europese instellingen (Kalaitzidakis et al., 2003). Toch zullen weinig Nederlandse economen in de eerste week van oktober in spanning wachten op een telefoontje uit Stockholm.

In hun boek *Lives of the Laureates: Eighteen Nobel Economists* noemen William Breit en Barry Hirsch een aantal gemeenschappelijke kenmerken van Nobel prijswinnaars, zoals de drang om relevant onderzoek te doen, de passie om anderen iets te leren, de noodzaak van interactie met andere goede wetenschappers, een levendige intellectuele omgeving en de rol van geluk en toevaligheid (Breit & Hirsch, 2004). Het belang van een inspirerende leermeester wordt onderstreept als je de biografieën van de beide Nederlandse winnaars – Tinbergen en Koopmans – leest. Tinbergen was een leerling van Paul Ehrenfest, een van de grootste natuurkundigen van zijn tijd, terwijl Koopmans Hans Kramers, eveneens een natuurkundige van wereldfaam, als lichtend voorbeeld noemt.

Zowel Tinbergen als Koopmans ontleenden hun motivatie om zich met economie bezig te houden aan het grote maatschappelijke vraagstuk van hun tijd: de depressie van de jaren dertig. Ze geloofden dat hun werk een bijdrage kon leveren aan de vermindering van de werkloosheid en de verbetering van de levensstandaard. Dit geloof in de relevantie van de economische wetenschap is minder geworden. In een recente *survey* onder Amerikaanse PhD studenten van topuniversiteiten als Chicago, Harvard en Stanford, geeft maar 44 procent van de ondervraagden aan het sterk eens te zijn met de stelling dat de neoklassieke economie relevant is voor het oplossen van economische problemen en slechts negen procent is het sterk eens met de stelling dat economen het eens zijn over fundamentele vraagstukken (Colander, 2005). Stel je dat eens voor bij een 'echte' wetenschap. Bijvoorbeeld: slechts 44 procent van de artsen denkt dat de geneeskunde relevant is voor het behandelen van ziekten en negen procent

van de artsen vindt dat artsen het eens zijn over de behandeling van ernstige ziekten. Dan laat je je toch met weinig vertrouwen behandelen door een arts. De waarde van goede leermeesters en een traditie van excellent onderzoek is onlangs ook door Ronald Plasterk benadrukt. In zijn column in de Volkskrant schreef hij hierover: "De waarde van een dergelijke traditie is niet alleen dat je kennis genereert (die wordt op zich snel over de wereld verspreid en draagt slechts beperkt bij aan lokale innovatie), maar vooral dat je mensen opleidt in die traditie van excellentie" (De Volkskrant, 30 juni 2006).

Excellent onderzoek is de bakermat voor innovatie. Niet alle wetenschapsgebieden kennen eenzelfde traditie van excellentie. De vooruitgang in wetenschappelijke kennis en inzicht gedurende de afgelopen honderd jaar is daardoor niet op alle terreinen even groot geweest. De vooruitgang op het gebied van de natuurwetenschappen en de medische wetenschappen is bijvoorbeeld veel groter geweest dan de toename van kennis over sociale, ethische, politieke en economische ontwikkelingen. Dit leidt tot een groeiende kloof tussen sociale wetenschappen enerzijds en natuur- en technische wetenschappen anderzijds.

We moeten dan ook de relevantie van economisch onderzoek vergroten en meer doen om een traditie van excellent economisch onderzoek in Nederland te vestigen. Om relevant te zijn moeten economen zich (nog) meer met beleid bezighouden. We zouden een voorbeeld kunnen nemen aan de Verenigde Staten. Bijna alle Amerikaanse topeconomen mengen zich in het beleidsdebat door het schrijven van columns en opiniestukken, of door een tijdlang als adviseur voor de regering te werken. Nobelprijswinnaars als Paul Samuelson, Milton Friedman, Gary Becker en Joseph Stiglitz waren allemaal nauw betrokken bij beleidsadvies aan het Witte Huis. Een potentiële Nobelprijswinnaar als Paul Krugman voert tweemaal per week een persoonlijke kruistocht tegen George Bush in The New York Times.

Excellent onderzoek vereist dat goede onderzoekers de vrijheid krijgen zich te ontplooiën. We moeten ze niet in een keurslijf van voor jaren vaststaande onderzoeksthema's dwingen. Wetenschapsbeleid moet de omstandigheden scheppen waarin excellent onderzoek gedijt. Streven naar excellentie zou centraal moeten staan in het wetenschapsbeleid van het kabinet. Je wordt niet als Nobelprijswinnaar geboren, de omgeving kan er aan bijdragen dat je er een wordt. Zelfs in Nederland.